

KOLİME* SAĞLIK SERİSİ

4

10 Soruda GONORE

***Koli: Türkiye'deki LGBTİ+ jargonunda cinsel ilişki anlamına gelir.**

10 Soruda GONORE

- 1.Gonore Nedir?
- 2.Gonore Nasıl Bulaşır?
- 3.Gonore Nasıl Bulaşmaz?
- 4.Kimler Risk Altındadır?
- 5.Gonore'den Korunmak Mümkün mü?
- 6.Gonorenin Belirtileri Nelerdir?
- 7.Bende Gonore Olup Olmadığını Nasıl Anlarım?
- 8.Gonore ve Diğer Enfeksiyonlar Arasında İlişki Var mıdır?
- 9.Gonore'nin Tedavisi Var mıdır?
- 10.Gonore ile İlgili "Aklımda Deli Sorular" Varsa Ne Yapabilirim?

01

Gonore Nedir?

Neisseria gonorrhea adlı bakterinin neden olduğu bir enfeksiyondur. Ülser oluşturmayan enfeksiyon etkenleri arasında en yaygın görülenlerdendir. Bel soğukluğu olarak da bilinir.

02

Gonore Nasıl Bulaşır?

Cinsel yolla bulaşır. Bakteri; vajinal, anal, oral seks ile ve seks oyuncaklarının ortak kullanımı ile vücuda alınabilir.

03

Gonore Nasıl Bulaşmaz?

Seks oyuncaklarını paylaşmamak ve her cinsel ilişkide ağız, penis, vajina kondomu kullanmak hem gonoreden hem de diğeri cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan (CYBE) korunmayı destekler.

Kimler Risk Altındadır?

Cinsellik yaşayan herkes risk altındadır. Birincil korunma önlemlerinin uygulanmaması ve cinsel ilişkide çoklu partner deneyimleri vücuda gonore alma riskini artırır.

5.Gonore'den Korunmak Mümkün mü?

Evet, mümkün.

Birincil Korunma: İyilik halini geliştirmek ve hastalığa yakalanma riskini azaltmak için sağlık uygulamalarını hedefler.

Kadınlarla Seks Yapan Kadınlar, Lezbiyenler, Biseksüel, Quir Kadınlar için Birincil Korunma

Kadınlar CYBE etkenlerini kadın partnerlerine bulaştırabilirler. Bulaş riski HPV ve HSV için daha yüksektir. Gonore vajinal ve servikal sıvılarla aktarılabilir. Belirtisi olmasa da,

boğazda gonoreesi olan, enfeksiyonu partnerine bulaştırabilir. Oral seks sırasında lateks bariyer/diş barajı kullanmak, parmak için eldiven kullanmak, ortak kullanılan seks oyuncakları için her seferinde kondom değiştirmek koruyucudur. Seks oyuncaklarının nasıl temizleneceği yapıldığı maddeye göre değişir. Silikon, cam, paslanmaz çelik, tahta olanlar sabun ve suyla temizlenebilir. Plastik, elastomer, kauçuk, silikon karışımı oyuncaklar sabun ve suyla yıkansa bile gözeneklerinde bakteriyi tutabilir. Deri benzeri oyuncaklar sabundan zarar görebilir. Seks oyuncaklarında kondom kullanmak en güvenli yoldur.

Erkeklerle Seks Yapan Erkekler, Geyler, Biseksüel Erkekler, Quir Erkekler için Birincil Korunma

Her bir seks deneyimi gonore gelişme riskini artırır. Semenle bulaşan enfeksiyonlardan korunmada bariyer uygulaması/kondom kullanmak etkilidir. Anal sekste de kondom kullanımı koruyucudur. En etkili korunma için kondom, penetrasyon gerçekleşmeden önce takılmalıdır ve cinsel ilişki süresince kullanılmalıdır. Kondom uygun büyüklükte olmalıdır ve tam oturtulmalıdır. Kondomun hasarlı olup olmadığı ve son kullanma tarihi kontrol edilmelidir. Çift kondom kullanımı yarar sağlamaz, aksine sürtünmeye bağlı yırtılma

riskini artırır. Su veya silikon bazlı kayganlaştırıcı kullanımı hem rahatlık sağlar hem de sürtünmenin kondoma zarar vermesini önler. Bazı yağlar lateksi zayıflatarak yırtılma riskini artırabilir. Boşalmandan sonra kondom hemen çıkarılmalıdır; hemen çıkarılmazsa penis yumuşayacağı için kondomdan dışarıya sızıntı olabilir. Seks oyuncakları için de kondom kullanılmalıdır. Oral seks veya anilingus (anüsü yalama) için lateks oral seks kondomları önerilmektedir.

İkincil Korunma: Hastalıkların tarama programlarını ve erken tanısını hedefler. CYBE için yapılan tarama komplikasyonlar (sorunlar) ortaya çıkmadan, erken müdahale (erken tanı ve erken tedavi) için gereklidir. Tarama hem belirtisiz olan enfeksiyonların tanısını sağlar hem de partnerinize bulaş riskini azaltır.

Kadınlar için İkincil Korunma

Cinsel yaşamı olan her kadına yılda bir tarama önerilmektedir. Üretra enfeksiyonunda; üretral sürüntü alınması veya idrar testi yapılması, anal seks öyküsü olanlarda; rektal sürüntü alınması, oral seks öyküsü olanlarda; boğazdan sürüntü alınması ve gonore açısından test edilmesi önerilir. Rutin boğaz kültürü, boğazda var olan belirtisiz

gonoreyi yakalamada yeterli değildir. Üç bölgeden alınacak örnekler için tercih edilen test, nükleik asit amplifikasyon testleridir.

Erkeklerle Seks Yapan Erkekler için İkincil Korunma

Tek ve aynı cinsel partneri olanlar için yılda bir her üç bölgeden (yutak, üretra, rektum) tarama yeterlidir. Çok partneri olanlar, korunmasız seks yapanlar ve seks işçileri için riskin yüksekliğine göre tarama her 3-6 ayda bir düşünülmelidir. Eğer danışan HIV için temas öncesi profilaksi alıyorsa veya danışanın ve/veya partner(ler)inin birden fazla partneri varsa, en az 6 ayda bir sifiliz, bel soğukluğu ve klamidyası testi ve bunların yanı sıra 3 ayda bir HIV testi yaptırması önerilir.

Üçüncül Korunma: Enfeksiyonların zararını azaltmayı hedefler. Gonoreye ve diğer CYBE'lere ait belirti ve bulgularınız varsa en kısa sürede sağlık merkezine başvurunuz.

Gonore; hiç belirti vermeden de bulaştırılabilir, vücutta tutulan bölgeye göre farklı belirtiler de gösterebilir, bazen de çeşitli komplikasyonlara (sorunlara) yol açabilir:

I. Gonore enfeksiyonu bazen belirtisiz seyredebilir. Klinik belirti olmayınca kişi vücudunda olduğunu bilmeden bakteriyi partner(ler)ine bulaştırabilir.

II. Enfeksiyon, vücutta tutulan bölgeye göre farklı belirtiler gösterebilir. Boğazda yutakta faranjit, idrar yolunda üretrit, rahim ağzında servisit, rektumda proktit olarak adlandırılan iltihaplara yol açar.

Gonore; vajina ve servikste akıntıya yol açabileceği gibi bazen akıntısız da var olabilir. Enfeksiyon serviksten yukarıya doğru yayılırsa pelviks enflamatuvar hastalık (yangı; iltihaplanma) olarak adlandırılan, üreme sisteminin tüm katmanlarını tutan ağır bir tablo görülür.

Rektal gonore, dışkı yapma aciliyetine (tenesmusa) yol açabilir. Dışkıda iltihap veya kan görülebilir. Risk altında olanlarda 3-6 ayda bir tarama yapılmalıdır.

Peniste akıntı ve ağrı görülebilir. Prostat enfeksiyonu da üretradan akıntıya yol açar. Ağrının her zaman CYBE sonucu olmadığını; spermi korumak için boşalma öncesi Ph değişikliğinin, üretrada kuruluk yapan ilaçların veya agresif, sert sekse bağlı travmanın da üretrada ağrıya neden olabileceğini söylemek yerinde olur.

Ağız içi ve yutak tutulumunda genelde belirti vermeden taşıyıcılık söz konusu olabilir. Yakınma olduğunda boğaz ağrısı ve boğazda şişlik-kızarıklık görülmektedir. Diğer boğaz enfeksiyonları da benzer bulgulara yol açacağı için cinsel öykünüzü hekiminizle paylaşmanız tanı için uygun testlerin istenmesini kolaylaştıracaktır.

III. Gonoreye bağlı komplikasyonlar (sorunlar) enfeksiyonla seyredebilir ya da enfeksiyon olmadan görülebilir.

a. Enfeksiyonla seyreden komplikasyonlar: Yaygın gonokok enfeksiyonu, Pelvik enflamatuvar (iltihap) hastalık, karaciğer kapsülünün tutulduğu Fitz-Hugh-Curtis sendromu

b. Enfeksiyonsuz komplikasyonlar: Reaktif osteoartrit (eklem iltihabı), ciltte plaklar oluşturan keratoderma blenorrhagicum

Bende Gonore Olup Olmadığını Nasıl Anlarım?

Yukarıda sayılan belirti ve bulgular varsa sağlık merkezine başvurun. Yakınmalarınızı hekiminiz ile paylaşın. Hekiminizin cinsel öykü alma süreci aynı zamanda, gonoreden korunma yöntemleri hakkında bilgi edinmeniz için bir fırsat sağlar.

Son 6 ay içinde kondomsuz herhangi bir seks öykünüz varsa veya son 6 ayda teşhis edilmiş veya rapor edilmiş bir bakteriyel CYBE (sifiliz, bel soğukluğu, klamidyä) tanınız varsa hekiminizle HIV için temas öncesi profilaksi seçeneğini de görüşün.

Vajina mikroflorası; cerrahi geçiş süreci sonrasında bakteriyel vajinoz mikroflorası özelliği taşıyabilir. Akıntı, yüksek vajinal tahriş, cerrahi prosedürlerden kaynaklanan kronik iltihap durumlarında enfeksiyon riski açısından hekimlere danışmalıdır.

08

Gonore ve Diğer Enfeksiyonlar Arasında İlişki Var mıdır?

Evet. Bir kişide birden fazla cinsel yolla bulaşan enfeksiyon (CYBE) bulunabilir. Eğer gonore varsa diğer CYBE'lar için de eş zamanlı test önerilmektedir.

09

Gonore'nin Tedavisi Var mıdır?

Evet. Hekimler; belirtileri, muayene bulgularını ve test sonuçlarını değerlendirerek tedaviye başlar. Tedavide antibiyotikler kullanılmaktadır. Son yıllarda antibiyotiklere dirençli türler artmaktadır. Tedaviye başladıktan birkaç gün sonra belirtilerde azalma yoksa dirençten kaynaklanabileceğini anımsayın ve hekiminize tekrar başvurun. Dirençli durumlarda ikili antibiyotik tedavisi önerilmektedir. Gonore olanlarda eş zamanlı Klamidya enfeksiyonu da bulunuyorsa ikili tedavi her iki etkene karşı planlanır. Partner tedavisi önemlidir. Gonore tanısı alanların partnerleri de test için sağlık merkezine başvurmalıdır.

Gonore ile İlgili “Aklımda Deli Sorular” Varsa Ne Yapabilirim?

Aile hekiminize, bir üroloji uzmanına veya enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanına başvurabilirsiniz. Eğer başvuruda herhangi bir konuda çekiniyorsanız LGBTİQ+ dostu hekimlere ulaşmak için LGBTİQ+ derneklere danışabilirsiniz

Referanslar:

Schneider, J. S., Silenzio, V. M., & Erickson-Schroth, L. (Eds.). (2019). The GLMA Handbook on LGBT Health [2 volumes].

Bonati, L. M., Jagdeo, J., Lai, Y. C., Kazlouskaya, M., & Kazlouskaya, V. (2020). Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Dermatology. *Dermatologic Clinics*, 38(2), i.

Bu broşür Hevi LGBTİ+ Derneği Sağlık Komisyonu çalışmasıdır. Bu broşürün içeriği Aile Hekimliği Uzmanı Dr. Filiz Ak ve Psikolog Selçuk Çelik tarafından hazırlanmıştır.

Şehit Muhtar Mahallesi Mis Sokak
Nora Apartmanı No: 22 Daire: 4
Beyoğlu, İstanbul, Türkiye

+90 212 293 50 85

www.hevilgbti.org

hevilgbt@gmail.com

Bizi Takip Edin!

@HeviLgbt

@HeviLgbt

HeviLgbtDernegi

AMBASSADE
DE FRANCE
EN TURQUIE

Liberté
Égalité
Fraternité

Bu broşür Fransa'nın Ankara Büyükelçiliği
desteğiyle hazırlanmıştır.